

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2004/36

Karar Sayısı : 2004/92

Karar Günü : 30.6.2004

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 17.11.2005 – 25996

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Mersin 1. Sulh Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU :1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun değiştirilen 386. maddesinin, Anayasa'nın 2., 11. ve 36. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Tehlikeli vasıta kullanmak suçundan açılan kamu davasını ceza kararnamesi ile sonuçlandırmayı düşünen Mahkeme itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürerek iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun değiştirilen itiraz konusu 386. maddesi şöyledir:

“Madde 386- (Değişik:5/3/1973 - 1696/49 md.) (Değişik birinci ve ikinci fıkralar: 7/1/1981 - 2369/10 md.) Sulh mahkemelerinin görevi içinde bulunan suçlara sulh hâkimi, duruşma yapmaksızın bir ceza kararnamesi ile karar verebilir.

Bu ceza kararnamesi ile ancak hafif veya ağır para cezasına veya nihayet üç aya kadar hafif hapis veya bir meslek ve sanatın icrasının tatiline veya müsadereye yahut bunlardan bir kaçına veya hepsine hükmedilebilir.

Ceza kararnamesiyle hükmedilecek hafif hapis cezası yerine “Cezaların İnfazı Hakkında Kanun” gereğince para cezası da hükmolunabilir”.

B- Dayanılan Ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 11. ve 36. maddelerine dayanılmış, 141. maddesinin ise ilgisi nedeniyle inceleme kapsamına alınması uygun görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, Fazıl SAĞLAM ve A. Necmi ÖZLER'in

katılmalarıyla 26.5.2004 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuran Mahkeme, ceza kararnamesi ile sonuçlandırılan işlerde duruşma açılmaksızın evrak üzerinden karar verilmesinin açık yargılama ve yargılamanın yüze karşı olması ilkelerine aykırı olduğunu, savunma hakkını kısıtladığını, bu nedenle kuralın, Anayasa'nın 36., İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 10 ve 11. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde belirtilen adil yargılanma hakkını ihlâl ettiğini ileri sürmüştür.

İtiraz konusu kuralla, sulh mahkemelerinin görevi içinde bulunan suçlarda, sulh hakiminin duruşma yapmaksızın bir ceza kararnamesi ile karar verebileceği belirtildikten sonra, ceza kararnamesi ile ancak, hafif veya ağır para cezasına veya nihayet üç aya kadar hafif hapis veya bir meslek veya sanatın icrasının tatiline veya müsadereye yahut bunlardan birkaçına veya hepsine karar verilebileceği hükme bağlanmıştır. Ceza kararnamesine itirazı düzenleyen 390. madde ile de, ceza kararnamesi ile hafif hapis cezasına hükmedilmesi halinde yapılacak itiraz üzerine duruşma yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasa'nın ve yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir. Hukuk Devletinde yasa koyucu, Anayasa ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşulu ile kamu yararı, kamu düzeni gibi nedenleri gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağı ve bunlara verilecek cezaların tür ve miktarını saptayabileceği gibi, kimi suçlar için artırım ve indirim nedenleri de öngörebilir.

Anayasa'nın hak arama hürriyeti başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında, “*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*” denilmektedir.

Ceza yargılamasının amacı, uyuşmazlıklarda uygulanacak yaptırımın yargısal bir kararla belirlenmesidir. Anayasa'nın 141. maddesinin birinci fıkrasında, “mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır” denilmekte ise de, nüfus sayısı ve kimi suçlardaki artış nedeniyle aynı maddenin son fıkrasında yer alan, “davaların en az giderle ve olabildiğince hızlı biçimde sonuçlandırılacağı”na ilişkin kural da gözetilerek ceza yargılamasının duruşmalı olarak yapılması ilkesinden nitelikleri yönüyle basit sayılabilecek suçlarda vazgeçilerek evrak üzerinde yapılacak incelemeyle sonuca varılması kabul edilmiştir. Ceza yargılamasında önemli olan, yargılama merciileri yönünden gerçeği araştırma olanağının ortadan kaldırılmamasıdır.

Ayrıca, Yasa'nın 388. maddesi gereğince yapılacak tebligatla sanık sonradan da olsa suçlamadan haberdar olmakta, 390. madde ile de ceza kararnamesi ile hafif hapis cezasına hükmedilmesi halinde yapılacak itiraz üzerine duruşmalı olarak yargılanabilmektedir.

Esas Sayısı : 2004/36
Karar Sayısı : 2004/92

Açıklanan nedenlerle, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 386. maddesinde yer alan bu kural Anayasa'nın 2., 11. ve 36. maddelerine aykırı değildir.

İtirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

4.4.1929 günlü, 1412 sayılı “Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu”nun 1696 sayılı Yasa ile değiştirilen 386. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 30.6.2004 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Ertuğrul ERSOY

Tülay TUĞCU

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Üye

Üye

Mehmet ERTEN

Mustafa YILDIRIM

Cafer ŞAT

Üye

Üye

Fazıl SAĞLAM

A. Necmi ÖZLER